

О.В. Дровняк, Миколаївський державний аграрний університет

Наведено показники росту телиць різних молочних порід за умов їх вирощування методом «холодного» утримання. Встановлено відмінності за живою масою та інтенсивністю росту ремонтного молодняку різної породної належності.

Постановка та стан вивчення проблеми.

Рациональна технологія вирощування телиць повинна ґрунтуватися на біологічних закономірностях вікового розвитку та росту організму й сприяти формуванню у нього бажаного напрямку і рівня продуктивності, бути економічно вигідною [4].

Доведено, що основним резервом при спрямованому вирощуванні ремонтних телиць, поряд із кормозабезпеченістю є створення оптимальних технологічних умов вирощування. Перевага при цьому надається саме тому способу утримання, за якого найповніше проявляються фізіологічні та спадково обумовлені можливості організму новостворених порід [1].

Одним із таких є дещо призабутий на сьогодні метод «холодного» вирощування новонароджених телят. З наукового погляду, метод «холодного» вирощування телят полягає в тому, що вони дихають чистим зовнішнім повітрям природної температури і вологості, практично позбавленим шкідливого мікроклімату тваринницького приміщення, що сприяє вирощуванню здорових та міцних тварин. Наразі існують різні модифікації «холодного» способу вирощування телят, але одним із ефективних методів є їхнє утримання в індивідуальних будиночках на відкритому повітрі незалежно від пори року [6].

Утримання ремонтного молодняку в зимовий період у телятниках полегшеного типу з природною вентиляцією характеризується більш низькою температурою і більшою рухливістю повітря порівняно з утриманням у типових капітальних приміщеннях, але це сприяє загартовуванню організму тварин про що свідчать значно вищі імунологічні та клінічні показники, які знаходились в межах фізіологічної норми

Це також обумовлює кращий розвиток шкірно-волосяного покриву і забезпечує підвищення захисних властивостей організму до впливу чинників середовища [8].

Отже, вирощування молодняку в умовах, що відповідають біологічним потребам організму, сприяє оптимальному перебігу фізіологічних процесів, підтриманню доброго здоров'я, розвитку, нормальної відтворювальної здатності і в майбутньому високій молочній продуктивності [3].

Зважаючи на те, що новостворені породи поєднують спадковість декількох порід, а це певним чином зумовлює їх продуктивні властивості у зв'язку з цим дослідження формування високопродуктивних тварин в період їх вирощування за відповідних технологічних умов є актуальним.

Мета та методика досліджень.

Для вивчення впливу «холодного» методу утримання на ріст телиць в племзаводі СТОВ «Промінь» Арбузинського району Миколаївської області за принципом аналогів сформували три групи молодняку: української червоно-рябої молочної (n=20), української чорно-рябої молочної (n=20) і голштинської (n=20).

В процесі використання новостворених порід молочної худоби у СТОВ «Промінь» вирощування ремонтного молодняку є одним із головних факторів, вирішення якого забезпечує реалізацію генетичного потенціалу в цілому. При цьому враховуються біологічні особливості онтогенезу, тому що різні його періоди специфічні за ростом живої маси і тіла тварини. Оптимальна система вирощування ремонтного молодняку забезпечує відповідність росту телиць в основні вікові періоди; економне витрачання молочних і концентрованих енергетичних кормів і раннє використання об'ємистих кормів; інтенсивну підготовку нетелей до отелення; введення корів-первісток у основне стадо у віці 23-25 місяців; формування груп корів-первісток та інтенсивне їх роздоявання.

У господарстві запроваджено «холодний» метод вирощування ремонтних телиць з утриманням телят до 2 місячного віку в індивідуальних клітках-будиночках з вигульними майданчиками, а з 3 місячного віку і протягом усього господарського використання – безприв'язно у приміщеннях полегшеного типу.

Зміни живої маси молодняку визначали за показниками абсолютного приросту за період і добу, відносного приросту [2], а напруженість росту оцінювали за індексами інтенсивності формування живої маси (Δt), рівномірності росту (I_p) і напруженості росту (I_n), запропонованими В. П. Коваленко та ін [5].

Матеріали досліджень опрацьовано з використанням методів варіаційної статистики [7].

Результати досліджень.

За однакових технологічних умов утримання і годівлі ремонтного молодняку встановлено, що телиці в окремі періоди вирощування відрізняються за живою масою. Так, найвища жива маса тварин при народженні характерна для теличок української червоно-рябої молочної породи. Різниця склала 8,4 кг ($P > 0,999$) порівняно з голштинською породою і 7,0 кг ($P > 0,999$) порівняно з української чорно-рябою породою (табл. 1). Слід відмітити, що протягом перших періодів вирощування ця перевага за молодняком української червоно-рябої

молочної породи зберігається. У віці 2-х, 4-х і 6-ти місяців їх жива маса більша відповідно на 13,6 кг ($P>0,999$), 18,1 кг ($P>0,999$) і 20,0 кг ($P>0,999$) порівняно з телицями голштинської породи.

У період дорощування (10 місяців) телиці досліджуваних порід досягають майже однакових показників живої маси, але у віці 12 місяців вияв-

лена перевага за живою масою у тварин голштинської і української чорно-рябої порід. Різниця відповідно склала 19,3 і 20,5 кг при $P>0,95$. На початок господарського використання (вік 14 місяців) телиці досліджуваних порід досягають живої маси 372,5 – 378,4 кг і майже не відрізняються за даними показником.

Таблиця 1

Динаміка живої маси (кг) ремонтних телиць, $X \pm Sx$

Вік тварини	Порода		
	УЧРМ (n=20)	УЧеРМ (n=20)	Г (n=20)
При народженні	36,2±1,63	43,2±0,84***	34,8±1,45
2 місяці	78,2±2,00	89,6±1,62***	76,0±1,89
4 місяці	129,1±2,60	142,7±2,61***	124,6±2,45
6 місяців	188,8±3,27	200,6±4,84**	180,6±3,25
8 місяців	240,9±4,18	247,2±4,87	235,8±3,63
10 місяців	289,5±5,33	285,8±5,63	287,0±3,75
12 місяців	334,9±6,36*	314,4±6,59	333,7±3,92*
14 місяців	378,4±5,45	373,8±6,94	372,5±3,66

Примітки: Породи УЧРМ - українська чорно-ряба молочна, УЧеРМ - українська червоно-ряба молочна; Г - голштинська. * $P>0,95$; ** $P>0,99$; *** $P>0,999$.

Виявлені відмінності можна пояснити різною інтенсивністю росту тварин за даними приросту живої маси за періодами вирощування та за добу (табл. 2). Встановлено, що телиці української червоно-рябої молочної породи характеризують-

ся вищими абсолютними приростами в молочний період (від народження до 2-х місяців), в період інтенсивного росту (до 6 ти місячного віку) і в період відтворення (12-14 місяців).

Таблиця 2

Характеристика телиць за абсолютними приростами за умов «холодного утримання»

Вікові періоди	Приріст за	Порода		
		УЧРМ (n=20)	УЧеРМ (n=20)	Г (n=20)
0 - 2 міс	період, кг	42,0±1,54	46,4±1,57*	41,2±1,55
	добу, г	699,2±25,67	773,3±26,14*	685,8±25,84
2 - 4 міс	період, кг	50,9±0,96	53,1±1,72*	48,6±1,25
	добу, г	848,3±16,07	885,0±28,66*	810,0±20,83
4 - 6 міс	період, кг	59,8±1,49	57,9±2,61	56,0±1,71
	добу, г	995,8±24,86	965,0±43,53	933,3±28,47
6 - 8 міс	період, кг	52,1±2,79	46,6±2,11	55,3±3,38*
	добу, г	868,3±46,55	776,7±35,09	921,7±56,37*
8 - 10 міс	період, кг	48,6±1,71***	38,6±1,77	51,1±1,59***
	добу, г	810,0±28,53***	644,2±29,56	851,7±26,51***
10 - 12 міс	період, кг	45,4±2,37***	28,5±2,15	46,8±3,54***
	добу, г	756,7±39,56***	475,0±35,91	779,2±58,83***
12 - 14 міс	період, кг	43,5±3,96	59,5±5,20***	38,8±1,83
	добу, г	725,0±66,09	991,7±86,72***	646,7±30,49

Примітки: * $P>0,95$; ** $P>0,99$; *** $P>0,999$.

Ремонтний молодняк голштинської та української чорно-рябої молочної порід відрізняється вищою інтенсивністю росту в період дорощування (від 6-ти до 12-ти місячного віку). Така подібність пояснюється більшою спорідненістю цих двох порід, тобто спадково обумовленими закономірностями росту, які характерні для них. Разом з тим, максимальний середньодобовий приріст телиць як української чорно-рябої молочної, так і голштинської порід проявився у період від 4-х до 6-ти місячного віку. Це певним чином вказує на прояв загально біологічної особливості закономірності найінтенсивнішого росту молодняку в період до 6- ти місячного віку.

Виявивши відмінності за показниками живої маси і абсолютного приросту, оцінивши напруженість росту молодняку в окремі вікові періоди (табл. 3). В період від народження і до початку господарського використання ремонтні телиці проявляють нерівномірність, періодичність та ритмічність росту, що підтверджується показниками інтенсивності формування живої маси (Δt), напруги росту (I_n) і рівномірності росту. Так, вищі індекси Δt характерні для тварин у період вирощування від народження і до 8-ми місячного віку. Найменші їх значення маємо у віці 12-14 місяців, тобто інтенсивність формування живої маси молодняку значно зменшується.

Напруженість зміни живої маси у телиць досліджуваних груп

Вікові періоди, міс	Показники, індекси	Порода		
		УЧРМ (n=20)	УЧеРМ (n=20)	Г (n=20)
0 – 2 – 4	ВП	1,24±0,0102	1,070±0,0110	1,127±0,0090
	Δt	0,243±0,0106	0,242±0,0088	0,260±0,0086
	Ip	0,623±0,0072	0,668±0,0108	0,594±0,0076
	In	0,167±0,0058	0,188±0,0063	0,173±0,0052
2 – 4 – 6	ВП	0,828±0,0078	0,765±0,0070	0,815±0,0063
	Δt	0,113±0,0113	0,120±0,0122	0,117±0,0096
	Ip	0,895±0,0090	0,862±0,0120	0,835±0,0112
	In	0,136±0,0088	0,151±0,0073	0,134±0,0064
4 – 6 – 8	ВП	0,604±0,0093	0,536±0,0082	0,617±0,0064
	Δt	0,136±0,0124	0,129±0,0100	0,102±0,0109
	Ip	0,764±0,0152	0,688±0,0124	0,836±0,0105
	In	0,196±0,0124	0,188±0,0160	0,152±0,0120
6 – 8 – 10	ВП	0,421±0,0040	0,350±0,0104	0,455±0,0102
	Δt	0,059±0,0082	0,063±0,0080	0,069±0,0076
	Ip	0,765±0,0062	0,606±0,0116	0,797±0,0057
	In	0,114±0,0073	0,116±0,0120	0,129±0,0074
8 – 10 – 12	ВП	0,326±0,0050	0,239±0,0046	0,344±0,0038
	Δt	0,038±0,0096	0,050±0,0076	0,046±0,0085
	Ip	0,729±0,0066	0,452±0,0039	0,745±0,0048
	In	0,088±0,0070	0,099±0,0042	0,104±0,0056
10 – 12 – 14	ВП	0,266±0,0049	0,267±0,0052	0,259±0,0036
	Δt	0,023±0,0062	0,078±0,0046	0,040±0,0039
	Ip	0,709±0,0074	0,920±0,0052	0,622±0,0044
	In	0,063±0,0068	0,290±0,0070	0,100±0,0090

Аналогічні зміни характерні й для відносного приросту, значення якого найбільше для тварин у віці до 4 місяців (ВП=1,070-1,127), а найменше – у віці 12-14 місяців (ВП=0,259-0,267).

Слід відмітити підвищення напруженості росту в телиць української червоно-рябої породи у віці 12-14 місяців, індекс напруги росту (In) склав 0,290, в той час як у тварин української чорно-рябої породи він становив 0,063 і голштинської – 0,100. Проте вони мають деяку перевагу за

індексом рівномірності росту порівняно з молодняком української червоно-рябої породи.

Висновки та перспектива подальших досліджень. За умов «холодного» утримання і повноцінної годівлі телиці українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід і голштинської породи досягають живої маси 372,5 – 378,4 кг у віці 14 місяців. Протягом усіх періодів вирощування підтримується висока інтенсивність росту молодняку.

Список використаної літератури:

1. Губарєв А. А. Вплив технологічних умов вирощування ремонтних телиць на їх продуктивні показники і адаптаційну здатність: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.02.04 «Технологія виробництва продуктів тваринництва» / А. А. Губарєв — Харків, 2007. — 20 с.
2. Засуха Т. В. Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії / Т. В. Засуха, М. В. Зубець, Й. З. Сірацький [та ін]. — К.: Аграрна наука, 1999. — С. 29 — 187.
3. Зубець М. В. Вирощування ремонтних телиць / М. В. Зубець, Й. З. Сірацький, Я. Н. Данилків К.: Урожай, 1993. — 136 с.
4. Зубець М. В. Формування молочного стада з програмованою продуктивністю / М. В. Зубець, Й. З. Сірацький, Я. Н. Данилків К.: Урожай, 1994. — 221 с.
5. Коваленко В. П. Прогнозирование племенной ценности птиц по интенсивности процессов роста раннего онтогенеза / В. П. Коваленко, С. Ю. Болелая, В. П. Бородай // Цитология и генетика. — 1998. — Т. 32 — № 5. — С. 88 — 92.
6. Обливанцов В. «Холодный» метод вирощування телят / В. Обливанцов // Пропозиція. — 2006. — № 12. — С. 97—99.
7. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. — М.: Колос, 1969. — 256 с.
8. Фичак В. М. Эффективна корова: вирощування молодняку / В. М. Фичак // Пропозиція. — 2009. — № 9. — С. 120 — 122.

Наведені показателі росту телят різних молочних порід при вирощуванні їх методом «холодного» содержания. Установлені отличия по живой массе и интенсивности роста ремонтного молодняка, который принадлежит к разным породам.

The indexes of growing heifers of different dairy breeds at their breeding method "cold" hold. Differences for a living and increase the intensity of replacement chicks different breed association.

Дата надходження в редакцію: 13.11.2012 р.
Рецензент: д.с.г.н., професор Ю.В.Бондаренко

УДК 636.2.034.08

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ РІЗНИХ ПОРІД В УМОВАХ ІНТЕНСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

О.С. Марикіна, Миколаївський державний аграрний університет, Україна

Оцінено корів-первісток трьох порід за показниками молочної продуктивності та їх пристосованість до умов інтенсивної технології. Встановлено вплив породної належності на якісні і кількісні показники молока.

Постановка та стан вивчення проблеми.

Підвищення продуктивності і збільшення виробництва тваринницької продукції зумовлено умовами годівлі, утримання і експлуатації тварин, генетичними факторами, удосконаленням племінних і продуктивних якостей та створенням нових високопродуктивних ліній, типів і порід, придатних до інтенсивного використання [4]. Особливого значення проблема продуктивного використання молочної худоби набуває у стадах, укомплектованих шляхом імпорту поголів'я. Завезені тварини із-за кордону, а також створені на основі генофонду імпортованих порід, вітчизняні високопродуктивні породи і типи на думку вчених [1, 2, 3, 5, 9], вимагають глибоких досліджень адаптаційної здатності до нових природно-кліматичних і господарських умов існування, вдосконалених сучасних систем та способів утримання, експлуатації корів, запобігання дії стресів і збереження здоров'я тварин, їх здатності протистояти несприятливим факторам зовнішнього середовища [11].

Матеріал і методика дослідження.

Вивчення ознак молочної продуктивності було проведено в племзаводі СТОВ «Промінь» Арбузинського району Миколаївської області. Предметом дослідження були первістки трьох порід, а саме голштинської, української чорно-рябої молочної та української червоно-рябої молочної. Дослідні групи тварин формувались методом пар-аналогів по 50 голів в кожній з них. Тварини знаходились в подібних умовах утримання і годівлі. Крім того, слід зазначити, що оцінювані первістки голштинської породи були імпортовані нетелями із Німеччини.

Молочну продуктивність корів оцінювали за даними першої лактації, а саме надоем, вмістом жиру і білка в молоці та кількістю молочного жиру і білка. Для оцінки адаптаційної здатності використано наступні показники: тривалість міжотельного та лактаційного періодів.

Тривалість міжотельного періоду разом з показником надою за лактацію згідно з розрахунковою методикою дають можливість визначити індекс адаптації, який дозволяє вести оцінку рівнів розвитку специфічних особливостей однієї особини і популяції в цілому [4].

Для порівняльної оцінки рівня продуктивності було визначено середні арифметичні величини, їх похибки та показники мінливості [8].

Методом кореляційно-регресійного аналізу вивчено взаємозв'язки між показниками молочної продуктивності корів, а також залежності між живою масою та показниками молочної продуктивності для досліджуваних порід [6].

Для оцінки впливу породи на показники молочної продуктивності первісток було використано методику однофакторного дисперсійного аналізу [7]. Обробка матеріалів досліджень проводилася з використанням комп'ютерної техніки та пакету прикладного програмного забезпечення MS OFFICE 2010 EXCEL.

Результати дослідження. В умовах інтенсивної технології виробництва, що включає в себе повноцінну годівлю загальноозмішаним раціоном в поєднанні з комфортними умовами утримання, тварини проявляють високий рівень продуктивності. Аналіз показників продуктивності первісток різних порід, їх живої маси на момент переведення в цех сухостійних корів показав відмінності між породами (табл.1).

Встановлено, що корови-первістки голштинської породи, мають перевагу, зокрема над тваринами української чорно-рябої молочної породи на 466 кг і над тваринами української червоно-рябої молочної породи на 1157 кг ($P > 0,999$) за надоем. За рештою показників молочної продуктивності спостерігається аналогічна тенденція.

Поряд з високою продуктивністю тварин важливим є їх пристосованість до умов інтенсивної технології виробництва молока.